

5. Онопрієнко О. В. Портфоліо як засіб контролю результатів навчання на засадах компетентнісного підходу [Електронний ресурс] / О. В. Онопрієнко // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань, 2010. – Вип. 34. – Режим доступу: <http://abclab.usoz.ua/Id/0/18.doc>. – Назва з екрану.

6. Пейн С. Дж. Учебное портфолио – новая форма контроля и оценки достижений учащихся / С. Дж. Пейн // Директор школы. – 2000. – № 1. – С. 65-67.

7. Пінчур О.М. Метод «Портфоліо» як засіб формування рефлексивної культури майбутнього дизайнера [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/579/1/ПОРТФОЛІО.pdf>. – Назва з екрану.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Коханко Оксана Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутнього вчителя до проектування навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи засобами сучасних педагогічних технологій.

УДК 373.5.016:004.738.5

МЕТОДИКА ПРОЕКТУВАННЯ ХМАРО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НА РІВНІ ВЧИТЕЛЯ-ПРЕДМЕТНИКА

Світлана Литвинова

У статті проаналізовано ключові та предметні компетентності сучасного вчителя-предметника, узагальнено зміст і характер його діяльності за компонентами (гностичний, проєктувальний, конструктивний, комунікативний, експертний, контролюючий), описано процедурний підхід щодо розробки методики проектування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу (ХОНС ЗНЗ) на рівні вчителя-предметника, визначено п'ять етапів проектування, розроблено програму тренінгу з підготовки вчителів-предметників до використання ХОНС.

Ключові слова: хмарні сервіси, хмаро орієнтоване, проектування, навчальне середовище, процедурний підхід, вчитель-предметник, ХОНС.

Постановка проблеми. Для забезпечення функціонування освіти як основи сталого розвитку країни, виходу її на рівень найбільш розвинених постіндустріальних країн світу треба забезпечити творення нових форм організації освітньої діяльності, трансформацію організаційних і освітніх практик, технічне пристосування до нових умов існування й діяльності.

Сьогодні системна реформа освіти, яка має бути предметом суспільного консенсусу, розуміння того, що освіта – це один з основних важелів цивілізаційного поступу та економічного розвитку [4].

Стрімкий розвиток новітніх технологій і зростання інтересу педагогів до використання можливостей хмаро орієнтованих навчальних середовищ (ХОНС) і окремих його компонентів, спонукає до розробки методики проектування різних моделей ХОНС для забезпечення мобільності учасників навчально-виховного процесу та підвищення якості освіти.

Протягом останніх років значна кількість вчителів-предметників долучилася до використання хмарних сервісів. Однак, постало питання формування навчального середовища для співпраці, кооперації, комунікації та навчальної мобільності. Тому методика проектування має включати основні положення, які стосуються діяльності вчителів-предметників загальноосвітніх навчальних закладів. Зокрема, методика проектування передбачає: деталізацію основних етапів проектування для цієї категорії суб'єктів і, відповідно до процедурного підходу; визначення етапів проектування ХОНС; з'ясування мети і завдань впровадження ХОНС; розробку змісту і планування організації навчально-виховного процесу з використанням новітніх технологій тощо.

Аналіз актуальних досліджень. Вагомий внесок у розвиток питання процесу педагогічного проектування здійснили українські вчені В.С. Биков, А.М. Гуржій, Н.П. Дементієвська, М.І. Жалдак, О.І. Ляшенко, Н.В. Морзе, О.М. Спірін та інші вчені. Питання проектування у методологічному та загальнонауковому плані розкриті у працях М.О. Алексеєва, П.І. Балабанова, Дж. Джонса, Д. Діксона, В.М. Монахова та інших. Основи проектування хмаро орієнтованих середовищ вищих навчальних закладів розкриті у працях Т.А. Вакалюк, М.В. Попель, М.В. Рассовицької, А.М. Стрюка, М.П. Шишкіної та багатьох інших. Однак питання методики проектування ХОНС на рівні вчителів-предметників загальноосвітніх навчальних закладів науковцями досліджено не повною мірою.

Як зазначено у тлумачному словнику, вчитель, який викладає не багато предметів, а тільки предмет своєї спеціальності, визначається як «предметник» [5, с.87].

Мета статті – удосконалити методику проектування хмаро орієнтованого навчального середовища на рівні вчителя-предметника загальноосвітнього навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. В інформаційному суспільстві одним з основних знарядь праці є комп'ютер і мережа Інтернет, які утворюють своєрідне ядро інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Сучасному вчителю-предметнику важливо навчитися аналізувати, проводити відбір, адаптувати і технологічно грамотно опрацьовувати різноманітні дані та відомості відповідно до власних потреб і завдань загальної середньої освіти.

За таких умов питання розвитку навчального середовища як базової компоненти загальної середньої освіти, в якому вчителі застосовують ІКТ, використовують різноманітні сервіси, здійснюють цілеспрямований пошук необхідних даних і відомостей в мережі Інтернет для підвищення якості освіти, стають особливо актуальними.

У період оновлення всіх аспектів життєдіяльності суспільства та реалізації державних освітніх програм до професійних і особистісних якостей вчителя висуваються такі вимоги: готовність до застосовування нових педагогічних технологій, дотримання принципів гуманістичної освіти, спрямованість на особистісний розвиток і саморозвиток учня, впровадження особистісно-діяльнісного підходу до навчання, поглиблення індивідуалізації та диференціації навчання тощо [3].

З розвитком середньої освіти, збільшенням кількості навчальних предметів і дотриманням законодавчих норм щодо педагогічного навантаження, сучасний вчитель здійснює навчальну діяльність не з одного, а з декількох предметів. Тому, педагогічна діяльність вчителя-предметника з одного шкільного курсу деякою мірою втратила актуальність.

У XXI столітті з активним упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій та у контексті рівня володіння ними, педагогічну спільноту розділили на дві групи: інформатики та вчителі-предметники, що дало змогу швидко реагувати на педагогічні потреби вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. З іншого боку, вимоги до вчителів-предметників щодо рівня володіння ІКТ постійно зростають.

Отже вчитель-предметник повинен мати не тільки професійні компетентності на високому рівні, а й володіти сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями та інноваційними педагогічними методиками.

Ключові професійні та предметні компетентності вчителя-предметника розвиваються у наступних здатностях: проводити навчання учнів із шкільних предметів (математики, фізики, іноземної мови, хімії, біології та ін.); застосовувати і вільно володіти знаннями з педагогіки та методики викладання навчальних дисциплін, а також вікової і соціальної психології, основ гігієни, педіатрії, етики та естетики; забезпечувати виконання навчальної програми; домагатися міцного і глибокого засвоєння знань; планувати навчальний матеріал; вивчати і враховувати у роботі індивідуальні особливості учнів, активно працювати з батьками; формувати вміння та навички самостійної роботи учнів, стимулювати пізнавальну активність і навчальну мотивацію; керувати предметними гуртками; брати участь у методичній роботі, використовувати ефективні форми, методи і засоби навчання; аналізувати успішність учнів тощо.

Інноваційні компетентності вчителя-предметника формуються у здатностях застосовувати у професійній діяльності: іноземні мови; підприємницькі та соціальні навички; інноваційні технології навчання [3].

Нагальні питання розвитку шкільної системи навчання іноземних мов, впровадження білінгвального навчання, а також умови функціонування сучасних загальноосвітніх навчальних закладів потребують оновлення деяких прийнятих підходів до формування механізмів іншомовної комунікації, адже знання іноземної мови є важливим засобом міжкультурного спілкування [1].

Підприємницькі навички вчителя-предметника мають формуватися у процесі міжособистісного спілкуванні та критичного, творчого мислення, що відображаються у свіжих ідеях і прийнятті виважених рішень щодо реалізації навчальних і міжнародних проектів, участі у різноманітних конкурсах.

Соціальні навички – це здатність педагога оцінювати різноманітні соціальні ситуації, знаходити інформацію для побудови своєї поведінки, з метою досягнення балансу між вимогами соціальної дійсності, своїми потребами та потребами учнів, спираючись на норми.

Сьогодні інноваційні технології навчання стали одним із шляхів модернізації освітньої системи України. Володіння вчителем-предметником цими технологіями є необхідною умовою досягнення якості освіти.

Поряд з цим, значних зусиль, часу і терпіння вимагає розвиток ІКТ-компетентностей вчителів-предметників, що у XXI столітті є необхідною умовою розвитку загальної середньої освіти, в цілому, і новітніх хмаро орієнтованих середовищ, зокрема. Основою ефективного використання ХОНС вчителями та учнями є процес проектування. Для проектування ХОНС на рівні вчителя-предметника пропонується процедурний підхід як форма освітньої технології, що акцентує увагу на процедурах, які мають виконати суб'єкти ХОНС для досягнення мети проектування (див. рис. 1).

Рівень	Етап	Процедури
III. Вчитель-предметник	3.1.	участь у вступному тренінгу щодо можливостей ХОНС, вивчення нормативних документів щодо проектування ХОНС у навчальному закладі, вивчення педагогічного досвіду, визначення основних дидактичних цілей використання ХОНС під час викладання конкретного предмета;
	3.4.	виконання положень нормативних документів, виконання організаційних заходів, формування навчального середовища, проектування навчальної діяльності, забезпечення проектування ХОНС;
	3.5.	виконання положень нормативних документів, виконання організаційних заходів, формування навчального середовища, проектування навчальної діяльності, забезпечення проектування ХОНС;
	3.6.	відтворення технології навчання, налагодження навчальної діяльності;
	3.7.	рефлексія проектування розробка пропозицій

Рис. 1. Процедурний підхід проектування ХОНС ЗНЗ на рівні вчителя-предметника

Зазначимо, що під процедурою, зазвичай, розуміється встановлений порядок здійснення, виконання або оформлення чого-небудь [6, с. 118].

У процесі вирішенні такого завдання було, також, враховано основні етапи проектування і категорії суб'єктів ХОНС [2, с.60].

В умовах проектування хмаро орієнтованого навчального середовища змінюється діяльність вчителя-предметника. Визначимо зміст і характер його діяльності за компонентами: гностичним, проектувальним, конструктивним, комунікативним, експертним, контролюючим [7].

Гностичний компонент діяльності вчителя-предметника в умовах проектування хмаро орієнтованого навчального середовища, насамперед, передбачає вивчення та аналіз учителем можливостей методів, форм і засобів навчання, а також різних видів діяльності учнів в ХОНС для досягнення навчальних результатів.

Проектувальний компонент діяльності вчителя-предметника в умовах проектування хмаро орієнтованого навчального середовища передбачає аналіз цілей і завдань навчання, проектування нових видів навчальної діяльності, планування навчальних ситуацій, розробки навчальних завдань, підбір сервісів ХОНС для вирішення дидактичних завдань навчання.

Конструктивний компонент діяльності вчителя-предметника в умовах проектування хмаро орієнтованого навчального середовища передбачає можливість вибору того чи іншого сценарію, розробки різних освітніх траєкторій, що надаються в ХОНС для досягнення навчальних цілей.

Комунікативний компонент діяльності вчителя-предметника в умовах проектування хмаро орієнтованого навчального середовища відображає: форми і характер взаємодії суб'єктів навчання, готовність використовувати дистанційні технології у своїй професійній діяльності, орієнтуватися в соціальних сервісах, технологіях Веб-2.0, мережних та Інтернет-спільнотах, залучати суб'єктів навчання до активної участі в цих спільнотах для досягнення навчально-виховних цілей.

Експертний компонент діяльності вчителя-предметника в умовах проектування хмаро орієнтованого навчального середовища полягає у визначенні доцільності та ефективності використання сервісів ХОНС для досягнення навчально-виховних цілей, забезпечення інформаційної безпеки, а також знання основ авторського права та інших правових норм, що дозволяють правомірно використовувати сервіси ХОНС, технології Веб-2.0, LMS (системи дистанційного навчання) у навчальному процесі.

Контролюючий компонент в умовах проектування хмаро орієнтованого навчального середовища включає в себе аналіз спроектованого ХОНС, рефлексію власної діяльності, моніторинг, діагностику та корекцію навчального процесу у спроектованому ХОНС.

Вчитель-предметник як суб'єкт хмаро орієнтованого навчального середовища, має здійснити проектування ХОНС, виконуючи певні процедури у п'ять етапів. Питання аналізу існуючих моделей ХОНС та внесення пропозицій щодо ідеї новітнього навчального середовища (етапи 3.2. та 3.3) були обговорені на педагогічних радах і затверджені керівником навчального закладу [3, с.60].

Реалізація етапів проектування має забезпечити створення ХОНС вчителя-предметника і врахувати усі можливі компоненти його діяльності такі, як класне керівництво та участь у методичному об'єднанні вчителів.

Етап 3.1 включає виконання наступних процедур:

- участь у вступному тренінгу можливостей ХОНС,
- вивчення нормативних документів щодо проектування ХОНС у навчальному закладі,
- вивчення педагогічного досвіду,
- визначення основних дидактичних цілей використання ХОНС для використання під час викладання конкретного предмета.

Виконання процедур здійснюється за допомогою вивчення теоретичних основ і здійснення практичного проектування ХОНС вчителя-предметника.

Перш за все, необхідно відвідати вступні тренінги з використання Office 365, що ініціюється керівником школи або вчителем інформатики.

Однією з важливих процедур проектування ХОНС на рівні вчителя-предметника є ознайомлення з нормативними документами, що визначають термін, етапи проектування і впровадження у навчальному закладі, попередню структуру хмарних сховищ вчителя-предметника, необхідність формування сайту, календарів, структуру поштових скриньок, технології введення соціальної мережі Yammer, формування спільних папок для реалізації кооперації, співпраці та комунікації. Як класному керівникові необхідно з'ясувати вимоги до сайту класу і технології визначення відповідального за його наповнення.

Бажано також познайомитися з досвідом шкіл України, які вже певний час працюють з хмаро орієнтованими навчальними середовищами. Таке спілкування он-лайн або відвідування навчальних закладів може розкрити додаткові технологічні можливості ХОНС, які на перший погляд вчителю-предметнику не здаються важливими. Для цього треба подати пропозицію керівнику школи щодо організації такого вебінару.

Вчитель-предметник має з'ясувати дидактичну мету використання ХОНС під час викладання свого предмета, визначити можливі форми роботи з учнями.

Етап 3.4 включає виконання наступних процедур: узгодження об'єктів структури ХОНС, узагальнення банку сервісів, узагальнення програмного забезпечення Веб-2.0 для забезпечення інтерактивного навчання учнів.

Виконання процедур спрямовано на узгодження переліку ключових сервісів з метою постійного використання в ХОНС.

Вчитель-предметник має підготуватися до проектування ХОНС. Для цього він має отримати від вчителя інформатики (інженера-електроніка) чітку структуру сховища, де будуть розміщуватися навчальні та методичні матеріали. Узагальнити перелік програмного забезпечення Веб-2.0 та інші сервіси, якими він буде користуватися у ХОНС для забезпечення інтерактивного навчання учнів.

Важливим є також з'ясування процедури наповнювання сховища ХОНС навчально-методичними, дидактичними матеріалами та надання доступу, відповідно до поточних потреб і забезпечення технологічної організації доступу вчителів та учнів до Депозитарію навчального контенту (<http://ua.lokando.com/start.php>) або власного банку навчальних матеріалів.

Етап 3.5 включає виконання наступних процедур: виконання положень нормативних документів, виконання організаційних заходів, формування навчального середовища, проектування навчальної діяльності, забезпечення проектування ХОНС.

Ознайомлення та виконання нормативних документів включає:

- ознайомлення з наказом по школі про впровадження ХОНС з визначенням кінцевого та проміжного терміну;
- ознайомлення з наказом по школі про відповідальних за проектування;
- узагальнення кількості довідок-погоджень про відкриття учням електронних скриньок;
- виконання плану заходів щодо навчання вчителів з використання основних можливостей ХОНС;
- ознайомлення з наказом по школі про створення базових класів-учасників (на першому етапі);
- здійснення самоконтролю проектування.

Виконання процедур здійснюється вчителем-предметником з метою узагальнення даних, що стосуються забезпечення правового поля та поетапного проектування хмаро орієнтованого навчального середовища.

Узгодження організаційних заходів включає:

- збір та узагальнення списку учнів класів в електронній формі для формування банку облікових записів суб'єктів ХОНС;
- подання пропозицій щодо отримання ліцензій та надання прав доступу. Важливо врахувати той факт, що відповідальним за ведення сайтів мають надаватися права на створення сайтів (попередній розподіл прав доступу, врахування побажань вчителів та класних керівників);
- подання пропозицій щодо створення сайту класу або вчителя тощо;
- подання пропозицій щодо підключення кабінету вчителів-предметників до мережі Інтернет;

– відбір та підготовка навчальних матеріалів відповідно до затвердженої структури для завантаження у сховище ХОНС;

– проектування навчальної діяльності учнів у ХОНС залежно від особливостей предмету, що викладає вчитель-предметник.

– здійснення активної участі у підготовці до проектування ХОНС.

Виконання процедур здійснюється вчителем-предметником з метою з'ясування основних нормативних положень проектування ХОНС у ЗНЗ, формування бази даних учнів, узгодження плану подальших дій у проектуванні ХОНС, формування банку власних потреб для ефективного проектування ХОНС.

Етап 3.6 включає виконання наступних процедур:

– навчання за програмою «Хмаро орієнтоване навчальне середовище вчителя-предметника загальноосвітнього навчального закладу»;

– організація методичної допомоги з використання ХОНС;

– формування робочого календаря вчителя та календаря заходів навчального закладу.

– формування електронної пошти, розробка дерева папок і встановлення режимів «перенаправлення листів»;

– формування сховища нормативно-методичних матеріалів;

– розробка сайту методичного об'єднання або сайту класу.

Виконання процедур здійснюється вчителем-предметником навчального закладу відповідно до програми навчання, наведеної у табл. 1. Мета: Познати керівників навчальних закладів з основними можливостями ХОНС.

Особливостями навчання є те, що воно має розвинути компетентності вчителя з використання хмаро орієнтованих сервісів для організації співпраці, підтримки комунікації з учнями та батьками, реалізації основ кооперативної роботи, розробки шаблонів документів та створення тестів.

Таблиця 1

Програма тренінгу «Хмаро орієнтоване навчальне середовище вчителя-предметника загальноосвітнього навчального закладу»

Зміст навчального матеріалу	Кількість навчальних годин (вступний)	Кількість навчальних годин (практичний)
Вступ. Основні поняття. Призначення хмарних сервісів. Електронна пошта Outlook Online. Формування структури електронних скриньок налагодження взаємодії. Електронний календар.	30 хв.	1,30 год.
Формування хмарного сховища OneDrive. Створення загальної структури сховища.	10 хв.	1 год.
Робота з документами в текстовому редакторі Word Online. Надання доступів.	15 хв.	1,30 год.
Робота з табличним процесором Excel Online. Надання доступів.	15 хв.	1,30 год.
Робота з редактором презентацій PowerPoint Online. Надання доступів.	15 хв.	1 год.
Робота з електронним записником OneNote. Надання доступів.	15 хв.	1,30 год.
Створення сайту у середовищі SharePoint (оглядово). Супровід сайту класу або методичного об'єднання.	10 хв.	30 хв.
Співпраця за допомогою конференцв'язку Lync. Організація та проведення вебінарів і учнівських конференцій	15 хв.	1,30 год.
Комунікація засобами мережі Yammer.	15 хв.	1 год.
Приклади співпраці та кооперації під час навчальної діяльності.	10 хв.	2,30 хв.
Рефлексія	15 хв.	30 хв.
Всього	2 год. 45 хв.	14 годин

На вступному тренінгу «хмаро» може слугувати довільний ХОНС, розгорнутий на експериментальних майданчиках або наданий компанією Майкрософт.

Для початку навчання на зареєстрованому ХОНС, достатньо мати облікові записи учасників (логіни і паролі). Вступний тренінг носить презентаційний характер і розкриває можливості хмаро орієнтованого навчального середовища, розробленого в Office365.

На практичному тренінгу вчителі-предметники мають з'ясувати наступні питання:

- основні поняття, якими має оперувати вчитель під час проектування та використання ХОНС, а саме: «хмарний сервіс», «спільнота», «група»;
- призначення хмарних сервісів (з'ясувати особливості комунікації, співпраці, кооперації, навчальної мобільності);
- особливості проектування вмісту та взаємодії з учнями в Outlook Online та напрацювання навиків надсилання, отримання й перенаправлення повідомлень, навігації папками, видалення повідомлень, вкладання файлів; поняття віртуальної спільноти (групи); додаткові функції для спільної роботи вчителя та учнів; призначення загальних поштових скриньок, формування тек з домашніми завданнями, етикет електронного листування;
- особливості проектування та взаємодії з учнями засобами електронного календаря, створення спільних календарів, додавання і опис подій, публікація календаря, надання спільного доступу;
- особливості проектування вмісту та взаємодії з учнями в сховищі OneDrive; створення структури папок і документів, особливості надання спільного доступу учням;
- особливості проектування шаблонів документів та організація контролю виконання завдань учнями в текстовому редакторі Word Online; спільна робота з он-лайнними документами, кооперація і співпраця у розробці документів, співпраця учнів у сформованому вчителем документі; контроль змін в документі;
- особливості проектування та організація взаємодії з учнями засобами табличного процесору Excel Online; кооперація і співпраця з розробки он-лайнних таблиць, тестування, опитування, співпраця у розробці електронних таблиць, контроль змін в електронних таблицях;
- особливості проектування та взаємодії з учнями в середовищі редактора презентацій PowerPoint Online; організація і розробка навчальних проєктів; співпраця у розробці тематичних презентацій та шаблонах презентацій; контроль змін в презентації;
- особливості проектування та взаємодії з учнями засобами електронного записника OneNote; ідеї щодо використання для навчальних цілей; організація і розробка навчальних проєктів з використанням OneNote;
- створення сайту у середовищі SharePoint (оглядово), наповнення та редагування сайту класу або методичного об'єднання;
- розкрити можливості конференцз'язку Lync для навчального закладу та роботи вчителя, акцентування уваги на співпраці, організації он-лайн конференцій; вебінарів, регіональному захисті робіт МАН (Малої Академії Наук), організації підготовки учнів до предметних Олімпіад.
- особливості і призначення закритої мережі, комунікація засобами мережі Yammer, формування мережі класу або загальноосвітнього навчального закладу.

Доцільно організувати дієву допомогу у проектуванні ХОНС вчителя інформатики або інженера-електроніка з цього питання у вигляді вебінарів, миттєвих повідомлень або засобів конференцз'язку (Lync або Skype).

Висновки. Процедурний підхід дозволяє деталізувати процес проектування, здійснювати активну апробацію та вносити актуальні пропозиції щодо поліпшення роботи в ХОНС ЗНЗ. Методика проектування на рівні вчителя-предметника включає п'ять етапів і розкриває можливості, об'єм роботи, деталі та нюанси проектування ХОНС ЗНЗ.

У процесі проектування ХОНС кожний вчитель-предметник набуває певного рівня ІКТ-компетентності, що розкриває додаткові можливості для організації новітніх форм і методів навчання.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на розробку методики проектування ХОНС на рівні учнів та їх батьків.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бочарникова Т.Ф. Особливості професійно-педагогічної спрямованості майбутніх учителів іноземних мов / Т.Ф. Бочарникова // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: зб. наук. праць. – Харків: Українська інженерно-педагогічна академія (УІПА), 2012. – № 36. – С. 21-26.
2. Литвинова С.Г. Основні етапи і компоненти проектування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу / С. Г. Литвинова // Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології // Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. У 3-х томах. – Вип. 3(541). – 2014. – Т. 2. – С. 56-66.
3. Литвинова С.Г. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів-предметників [Електронний ресурс] / Світлана Григорівна Литвинова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – №1(15). – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em5/content/08lsgtso.html>. – Назва з екрана.
4. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті. – К: Шкільний світ, 2001. – С. 3.
5. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – М.: ИТИ, 2006. – С.87

6. Спірін О.М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів інформатики за кредитно-модульною системою: Монографія / За наук. ред. акад. М.І. Жалдака. / О.М. Спірін. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 300 с.

7. Сурхаев М.А. Развитие системы подготовки будущих учителей информатики для работы в условиях новой информационно-коммуникационной образовательной среды дис. ... д-ра пед. наук. спец.: 13.00.02 / 13.00.08. / М.А. Сурхаев. – М., 2010. – 337 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Литвинова Світлана Григорівна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України.

Наукові інтереси: впровадження інноваційних технологій в систему загальної середньої освіти.

УДК 37.091.12.011.3-051: 664

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ З ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАСАДАХ ВИПЕРЕДЖАЮЧОЇ ОСВІТИ

Аліна Стогній

В статті наведено можливі шляхи реалізації випереджаючої освіти на прикладі підготовки майбутніх педагогів професійного навчання з харчових технологій.

Ключові слова: випереджаюча освіта, фундаменталізація освіти, науково-дослідна робота, мультимедійні технології, підготовка майбутніх педагогів, технічна дисципліна, технологічна практика, професійна освіта, харчові технології.

Постановка проблеми. Сьогодні триває пошук шляхів розбудови національної системи освіти, перехід до неперервної професійної освіти. Оскільки багато педагогів досі орієнтуються на репродуктивні методи навчання, часто можна спостерігати швидке штучне впровадження нових зарубіжних технологій навчання, при цьому можуть не враховуватись особливості національної системи освіти і виховання, відставання вітчизняної педагогіки від світового досвіду або ж без осмислення цієї технології в повній мірі.

Постає необхідність переходу системи професійно-педагогічної освіти на реалізацію моделі випереджаючої освіти, в основі якої лежить ідея розвитку особистості, на підготовку фахівців не тільки до конкретної професійної діяльності, а й на формування готовності до освоєння нових знань, придбання багатофункціональних умінь, що забезпечує професійну мобільність [5].

Аналіз актуальних досліджень. Ідея випереджальної освіти виникла наприкінці 90-х років ХХ ст. Концепцію випереджальної освіти досліджували С. Батишев, В. Горшенін, К. Колін, А. Марон, Л. Монахова, А. Новиков, А. Романович, А. Субетто, А. Урсул та інші. В даний час зустрічаються роботи (Б. Бім-Бада, Д. Гришина, А. Новікова, Ф. Орехова, В. Слассьоніна, Н. Пахомова, Ю. Татура, І. Шишкіна та інших), в яких йдеться про те, що освіта має випереджати науку, удосконалювати теоретично, технологічно і методично освіту майбутніх педагогів.

Проблема випередження в навчанні у вітчизняній педагогіці вперше була позначена С. Лисенковою. Випередження в її розумінні – це і результат, і мета її системи, названої «перспективно-випереджаючим навчанням з використанням опорних схем при коментованому управлінні навчальним процесом». Опорні схеми або опори, коментоване управління і перспективна підготовка – це три підстави, на яких тримається таке випереджаюче навчання в початковій школі [2].

Науковці П. Новіков та В. Зусв [3] мають єдину точку зору, що освіта повинна випереджати розвиток, не тільки передавати знання та досвід, а й передбачати їх. Ці ж автори розглядають випереджаючу професійну освіту як систему, що утворює суттєву властивість професійної освіти, яка проявляється у взаємодії змісту та процесу передачі знань, направлених на розвиток у людини природного процесу до їх отримання та активного розвитку.

Дослідник А. Урсул зазначає, що випереджаюча освіта, являючись інноваційною в освітньому процесі, має включити в себе новий зміст, який з'явиться тільки в майбутньому, але вже на даному етапі може втілюватись за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій.

Аналізуючи останні дослідження з окресленої проблематики, можна зробити висновок, що багато науковців та педагогів-новаторів робили дослідження, обґрунтовували та вдосконалювали методику випереджаючої освіти. Актуальним буде дослідження щодо застосування елементів цієї методики у вищій школі з технічних дисциплін для підготовки педагогів професійного навчання, оскільки цим питанням переймалась надзвичайно мала кількість науковців.

Мета статті - обґрунтування доцільності використання випереджаючої освіти як педагогічної умови підготовки майбутніх педагогів професійного навчання з харчових технологій.